

ment Budára, az országgyűlésre, amelyek azonban teljességbe nem mehettek.

A Nagybányán töltött rövid időről adatokban tehát többet tudunk, mint a nagyváradi három évről. Azt is tudjuk, hogy a retorikai osztályt tanította, mert Batsányi 1791-ben is avval dicsekszik Aranka György előtt,¹ hogy folyóiratának munkatársa «Szentjóbi Szabó László is, néhai *rhetorices* professor Nagybányán.» — A pedagógus Szentjóbi Szabót azonban ebből az időből sem ismerjük. Azt hisszük azonban, hogy ha levelei előkerülnek, ezekből kitűnik majd, hogy költőnk *nem* volt pedagógus. Gyermekekneveléssel aligha törődött, az iskola teher, állása pedig robot volt neki, amelyet el kell végeznie, hogy megélhessen. Mert különben nem hagyta volna ott olyan könnyű szerrel a katedrát, mint azt megcselekedte és nem igyekezett volna attól mielőbb megszabadulni.

Oktatásunk története tehát semmit sem köszönhet Szabó Lászlónak. — Igaz, hogy ez sem költőnk hibája, mert nem született pedagógusnak és csak kényszerűségből lett azzá. De ha a katedra méltóságát nem emelte is, Szabó és általa a magyar irodalom annál többet köszönhet a katedrának. Szentjóbi Szabó a nagyváradi nyugalmas éveket, irodalmunk pedig Szabónak legszebb lírai alkotásait. Ezeknek létrejöttét a tanítói állásának köszönhetjük, amely békén és udvariasan megtúrta maga mellett a múzsát is.

Költőnk egyízben még vissza akart térni a tanári pályára, de ez a kísérlete hajótörést szenvedett.²

GÁLOS REZSŐ.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Rajztanárok nagygyűlése.** Junius 1—4. napjain rendkívüli érdeklődés között és igen gazdag programmal folyt le Budapesten a rajztanárok idei nagygyűlése. Az érdeklődést megmagyarázza az a nagy forrongás, ami a rajzoktatás célja és módszere körül nálunk is már évek óta mutatkozik s a rajztanárok táborát két erős pártra osztja. Bár a pártszenvedély kölcsönösen «vaskalaposoknak» és «módszerteleneknek» nevezi a két pártot, de az elfogulatlan szemlélő csupa hala-

¹ L. Batsányi levelét Aranka Györgyhöz, Batsányi munkáinak id. kiadásában.

² Lásd Szentjóbi Szabó levelét Kazinczyhoz (Nagybánya, 1792. szeptember 15.).

dásra törekvőket lát az egész táborban, a kik a fontolva haladók és a gyökeres újítók pártjára oszolnak. Ez utóbbiak a természetén kívül semmi más mintát nem akarnak elfogadni, az előbbieket szintén ezt tűzik célul és nagy tért adnak módszerükben a természet utáni rajznak és festésnek, de megtartják tanmenetükben a lapos és plasztikus mintákat is, természetesen mérsékelve és csak a maguk helyén. A radikálisok nevezik még a maguk módszerét szubjektív vagy festői ábrázolásnak is, a másik irány volna az objektív vagy értelmi rajzolás. Az újítók pártja bár igen erős, de jelenleg még a másik párt maradt többségben. A többségi párt legágilisabb emberei *Kovács Géza* mintarajziskolai és *Hollós Károly* Erzsébet-iskolai tanárok, az újítók vezéremberei *Nádler Róbert* mintarajziskolai és *Györgyi Kálmán* ipari-rajziskolai tanárok. Heves és magas színvonalú vita után a nagygyűlés a következő határozatokat fogadta el: 1. Az általános iskolák rajztanításában az objektív (értelmi) ábrázolásra esik a főszűly; a szubjektív (festői) ábrázolást általában a szemlélet útján ismertetjük meg a tanulókkal és csak a készség haladottabb fokán egyes tehetségesebb tanulókkal gyakoroltassuk azt. 2. A rajz, mint iskolai studium, a szigorúbban vett rajzkészség megadására törekedjék. 3. Tömegtanításkor az iskolai falitablán való előrajzolás csak a kezdetleges fokon alkalmazható, mint segédeszköz, azért ez egybeült is értékesíthető. Síkformákat ábrázoló lapminták nem mellőzhetők. Tájéképek, plasztikus tárgyak rajzai másolásul el nem fogadhatók. A nagyméretű geometriai testek a távlatban értelmes tanítása céljából a legkönnyebben használható taneszközök. 4. Az antik után való rajzolást a középiskola nyolcadik osztályában, de kivált a tanárképzésben föltétlenül meg kell tartani. 5. Az ornamentális stíltanulmány az általános irányú rajztanításban csak annyiban bír jelentőséggel, a mennyiben ez az oktatás keretébe ennek egyik fokozata gyanánt beleilleszthető. A magyar díszítőművészet motívumai ezen szempont figyelembevételével a középfokú tanítás alsó fokozatába síkformák rajzolása címen fölvehetők. 6. A tervező-gyakorlatoknak az oktatásban ott van helyük, ahol azokra a művészi és technikai előfeltételek megvannak. 7. Az általános irányú rajzoktatás kötelező studiuma olyan körre szorítkozzék, melyben a rajz magasabb feladatai, mint például az élő és mozgó emberi és állati alakok grafikai előadása nem foglal helyet. 8. A rendszeres rajztanítás csak a népiskola V—VI. vagy a középiskola osztályaiban kezdődik. Még pedig a rajzolás eme harmadik fokán a síkformák dominálnak. A tanítás IV. fokozatán a térformák dominálnak (a gömbből kiindulva) a távlati elváltozások és a világítási tünetek behatóbb megfigyelésével. Egyszínű, nagyméretű modellek mellett kisméretű használati tárgyak is rajzolhatók. Az V. fokozatban a használati és díszítő-tárgyakat és

ezeknek csoportozatait rajzoltatjuk. Itt föllép a színes ábrázolás, mely ecsettel való árnyékolással, vagy árnyékolt ceruzarajzok színezésével vezethető be. A VI. fokozatban szerepel a természeti tárgyak rajzbeli és színes ábrázolása (gyümölcsfélék, szárított és élőnövény, kagylók, csigák, kitömött állatok). Antik szobrok öntvényei is rajzolhatók. A nagygyűlés a fölolvadások meghallgatása után *Schauschek Árpád* indítványára kimondotta, hogy az általános irányú iskolák minden osztályában tanítsák a szabadkézi rajzot olyan módon, a mint a nagygyűlés javasolja. Fölmentést a rajztanulás alól senki ne kapjon. A heti óraszámokat emeljék föl. *Ács Lipót* indítványára kimondották, hogy az egyetemen rajzbeli katedrát szervezzenek. *Kassai Nándornak* elfogadták azt az indítványát, hogy a rajzból is oszszának jutalmakat. *Lányi Ernő* indítványára kimondották, hogy a rajztanárok óraszama annyi legyen, mint a többi tanaré. *Petrányi Miklós* indítványozta, hogy a rajztanárok külön műkiállítást szervezzenek, amit a gyűlés helyesléssel fogadott.

A gyűléssel kapcsolatban kiállítást is rendeztek iskolai rajzokból, amelyen 41 kiállító mutatott be rajzsorozatokat. A gyűlésből kiküldött zsűri véleményét *Hollós Károly* adta elő a következőkben: Tanításmenetek helyett a legtöbb kiállító a növendékek munkáinak nagy számát küldte be, amelyből a bizottságnak kellett a tanításmeneteket kihámozni. A beküldött rajzsorozatokból a hazai rajzoktatásnak híú képét megalkotni nem lehet, ezért csupán a nyert benyomás vázolására szorítokzik a bizottság. Tény, hogy a millénium óta e téren erősen haladtunk. Sok rajztanár van már, ki őszinte odaadással, sőt valóságos lelkesedéssel fáradozik a hazai rajzoktatás fölvirágoztatásán. Számos olyan tanulórajzot lehet látni, amilyenre azelőtt még gondolni sem mertek a szakemberek. Egyébként hazai rajzoktatásunk a kísérletezés, a forrongás és a keresgélés stádiumában van. Az új rajztanítási módoknak a külföldről hozzánk került eszméi nálunk buzgó követőkre és terjesztőkre akadtak s működésükről a kiállítás is eleven képet nyújt. Nem akarja a bizottság az újjítási törekvések jogosultságát kétségbevonni, mert érezi, hogy a grammatikaszzerű elemzés a gyermek kedélyvilágának nem felel meg és a természet kincstárát a rajz elől elzárni nem szabad. A lapminta-másolással szerinte csak fáradtságos áleredményt lehet elérni. A bizottság aránylag sok olyan rajzsorozatot látott, a melyek a tanár kiváló rátermettségéről és odaadó buzgóságáról tanuszkodnak; van olyan is, melynek egy-egy része mintaszzerű: olyan tanmenetet azonban, mely egészében és részeiben követendő például volna ajánlható, nem találtak. A bizottság a különböző fölfogás ellentétei miatt nem tartja elérkezettnek az időt arra, hogy szigorú és részletes bírálatot mondjon, vagy hogy az egyik, vagy a másik irányt

mint egyedül célravezetőt kijelölje; s ugyancsak ezért nem tartja igazságosnak bármely kiállítónak dicsérettel való kiemelését. Azt a tanulságot meríti a kiállításból, hogy a hatóságok erkölcsi és anyagi támogatása nélkül nagyobb mértékű eredményt elérni nem lehet. Másik tanulság, hogy a tantervek végrehajtását ellenőrizni kellene és az iskolákat egységes irányba kellene terelni. Nem szakfelügyelőket óhajtának, hanem a rajztanárok bizottságainak megalakítását az egyes iskolafajták körében. Ez a bizottság bírálná a tanmeneteket és rendezné a kiállításokat. Kijelenti még a bizottság, hogy az egyes kiállítóknak munkájuk értékéről csak szóbeli értesítést ad. A zsűri ítéletét a rajzoktatási módszerek mindkét pártja megnyugvással fogadta.

★

— Az Országos ifjúsági tornaverseny május 27. és 28. napjain ragyogó szép időben folyt le. Részt vett benne több mint 5000 tanuló, s a közönség mindkét napon zsufolásig megtöltötte a nézőtér, mintegy 20,000-re menő számban. A verseny nemcsak a résztvevők számában mutat haladást a multhoz képest, hanem az egész rendezésben is. Rendkívüli feladat, egy ekkora összeverődött tömeget rendben mozgatni s az összes-, csapat- és egyéni gyakorlatoknak és versenyeknek óriási tömegét aránylag rövid időbe összezsufolva rendben lefolyatni. Hogy ez sikerült, ez maga a legerősebb bizonyítéka tanuló ifjúságunk fokozódó fegyelmezettségének. A rendező bizottság is jól felhasználta a multak tapasztalatait s jó előkészülettel és nagy energiával valósította meg a lélekemelő ünnepély rendjét. Az egésznek a lelke *Berzeviczy* miniszter volt, e versenyek kezdeményezője; mellette állottak: *Teleki Sándor gróf* mint a rendező bizottság elnöke, *Erődi Béla dr.* főigazgató, *Bárczy István dr.* és *Kun Gyula* fővárosi tanácsosok, *Szücs Izsó dr.* min. titkár mint a bizottság előadója, a kinek úgy az előkészítésben, mint a rendezésben a munka oroszlán része jutott. Az ünnepi versenyek a Himnusz eléneklésével kezdődtek. Azután jött a leglátványosabb szám: az együttes szabadgyakorlat, az idén botokkal. Csoportverseny gyanánt szergyakorlatok következtek, a miről a szakértők meglegedéssel konstatálták, hogy az iskolai tornázás keretében mozogtak. A következő egyéni versenyekben újítás volt az összetett voltuk: síkfutás után közvetlenül póznamászás. Az V. és VI. osztályosok 30 m.-es, a VII. és VIII. osztályosok 50 m.-es síkfutás után mászták meg az 5 m. magas póznát. Játékversenyül a füleslabda és a kótya volt fölvéve. Örvendetes, hogy az eredeti magyar kótyajáték, régi gimnáziumaink legkedveltebb labdajátéka, megint terjeszkedni kezd. Ez nem a verseny céljaira termett, mint az angol

játékok, s így a hozzá nem értő nézőt talán kevésbé mulattatja mint azok, de annál élvezetesebb a játszóknak, egyszerűségében is sokoldalú, az egész játszó csapat éberségét lekötve tartja s maga a játék jutalmazza a győztest. Ezt minden magyar fiúnak játszani kellene. A mostanra megállapított szabályok tiltották a játék durvább formáját (bot a lyukban). Kötélhúzó és más csoportos versenyek fejezték be a programot. Azután a csoportok megint tömegbe állottak és a honvédeknek kíséretével a Szózatot énekelték. A második napon a végső éneket megelőzőleg *Berzeviczy* miniszter átadta a zászlót az idei verseny győzteseinek a *sepsi-szt.-györgyi ev. ref. Székely-Mikó collegium* csapatának, a következő beszéddel:

„Átadom a vándordíjúl szolgáló zászlót, mint győzelmi jelvényt a főversenyben legjelesebbnek bizonyult tornászcsapatnak a sepi-szentgyörgyi református főgimnázium tornászcsapatának; szolgáljon ez elismerésül is, buzdításul is a csapatban részes tornász-ifjaknak és a derék intézetnek, mely a testi nevelés földadatainak fölkarolásáról és megvalósításáról tegnap és ma fényes tanubizonytságot tett. De szolgáljon a zászló és szolgáljanak tornaversenyeink lelkesítő például az egész magyar ifjuságnak, hogy fölismerje és megszívlelje azt, hogy a mint testünk és szellemünk a hazáé, testünket és szellemünket a haza szolgálatára egyaránt képeznünk, edzenünk is kell; mert, t. fiatal barátaim, ti vagytok e nemzet jövődjé, tőletek függ e haza fölvirulása a jövőben! Hogy azt munkáljátok — hiven a hazához és hiven a királyhoz — erre tegyetek szent fogadalmat ma is, velünk együtt kiáltva: „Éljen a király (Hosszas, élénk éljenzés), éljen a haza!” (Hosszas, lelkes éljenzés.)

A négy év előtti verseny győztesei: a szabadkaiak, az idén nem védték a zászlót; értesülésünk szerint derék tornatanárunk betegeskedése gátolta őket a készülésben. A négy év előtti verseny második helyezettje: a debreceni ref. collegium az idén is megtartotta második helyét, a mi föler egy győzelemmel. A mint a győztes székely fiukat *Petrás György* tornatanárunk helyükre vezette, újra fölhangzott 5000 ifjú hangján a Szózat, a honvédeknek kísérvé. Majd a sapkadobálás színes jelenete alatt a Kossuth-nóta hangjai kezdték kibontakozni az egyik csoportból s futó tűzként terjedt szét az ifjak csapatán a dal s majd az egész közönség is velük énekelt.

A tanuló-ifjuság elszállásolásáról kitünően gondoskodott a rendező bizottság. Az ifjak felügyelete is gondosabb volt, mint az előbbi verseny alkalmával, hála érte a miniszter előzetes nyomatékos figyelemzetéseinek; sajnos azonban, hogy a felügyelő tanárok ebben a tekintetben még mindig nem szolgáltak rá a föltétlen dicséretre, mert a miniszter éjjeli szemle útján több szállást talált felügyelő nélkül s

nehányt olyant is, a hol se diák, se felügyelőtanár nem volt. Talán a következő versenyen ebben sem lesz hiba.

★

— **Szüneti tanfolyamok.** Az idén nagy számban rendezi a miniszterium a szüneti tanfolyamokat. Eddig a következőkről ad hírt a «Hiv. Közlöny.»

A tanítóképző-intézeti rajztanárok tanfolyama jun. 13-tól kezdődőleg három hétig fog tartani. Célja, hogy az elemi népiskola új rajzoktatási tantervéhez illő módszert ismertesse meg a képzőintézeti szaktanárokkal, hogy a képzőintézetek útján előkészítse a népiskolai tanítók egységes felfogását. A tanfolyam a rajztanárképző-intézetben lesz, azoknak a szaktanároknak vezetése alatt, akik az elemi népiskola és a tanító-képzőintézetek új rajzoktatási tantervét készítették. A rendelet az állami intézetek valamennyi szaktanárát fölhívja a tanfolyamon való részvételre, fölvételnek azonban más jellegű intézetek szaktanárai is. A fölveendők száma 40-ben van megállapítva, akik közül 30 vidéki ingyen lakásban és élelmezésben s 50 kor. utazási segélyben részesül, 10 vidéki pedig ingyen lakásban (férfiak a Pædagogiumban, nők a csalogány-utcai képzőben); ez utóbbiak 25 koronáért ugyanott — a többiekkel együtt — étkezésben is részesülhetnek.

A tanítóképző-intézeti gyakorló-iskolai tanítók tanfolyama jun. 26-án kezdve három hétig fog tartani. A tanfolyam helye a Pædagogium. Célja a gyakorlati tanítási eljárások bemutatása és megbeszélése, fő tekintettel a magyar nyelvnek a nem magyar nyelvű népiskolákban való tanítási módszerére. A 60 felveendő közül 40 vidéki részesül lakásban és élelmezésben, 20 pedig lakásban s 25 kor-ért élelmezésben is. Férfiak a Pædagogiumban, nők a Csalogány-utcában.

A középiskolai földrajztanárok tanfolyama jun. 5-én kezdődőleg három hétig tart a budapesti tud. egyetemen. Célja: «hogy a szaktanárok az általános földrajz legújabb vívmányaival s kutatási módszerével megismerkedhessenek, a tanítás legegyszerűbb és legkönnyebb módszereit begyakorolhassák, a tanterv értelmezéséről s végrehajtásáról útbaigazítást nyerjenek.» A tanfolyam vezetője *Lóczy Lajos dr. bp. egyet. ny. r. tanár* (előadásokat tart a fizikai földrajzból); előadók lesznek még *Kövesligethy Radó dr. bp. egyetemi ny. r. tanár* (math. és csillagászati földrajz), *Cholnoky Jenő dr. kvári egyet. ny. r. tanár* (földrajzi mérések, a levegő fiz. földrajza, általános földrajz), *Thirring Gusztáv dr. bp. egyet. m. tanár* (demografia, nemzetgazdaság, polit. földrajz), *Littke Aurél tanársegéd* (szerkeszté-

sek, rajzok). Szombat délután és vasárnap kisebb kirándulások, jun. 10—13 és 25—30 közt nagyobb kirándulások. Felvétetnek 30-an, kik közül 20-an 80 kor. utazási segélyben részesülnek, s mindnyájan ingyen lakást kaphatnak az Eötvös-collegiumban s ott esetleg reggelit és ebédet is önköltségi áron.

A *polgáriskolai tanárok* tanfolyama július hónapban fog megtartatni a Pædagogiumban, két szakcsoportban. A nyelv-történet-tudományi szakcsoport előadói: *Lovcsányi Gyula* pædagogiumi r. tanár (Magyarország új és legújabbkori művelődéstörténete, különös tekintettel a forrásokra és emlékekre, bemutatásokkal, a fővárosi gyűjtemények megtekintésével), *Lád Károly* polg. isk. igazgató (a XIX. század földrajzi kutatásai). A mennyiség-természettudományi szakcsoport előadói *Koch Ferenc dr.* egyet. rk. és pædagogiumi r. tanár (ált. geologia: geofizikai, közettani, dinamikai és petrogenetikai, tektonikai rész), *Vámgel Jenő dr.* egyetemi m. és pædagogiumi r. tanár (állatföldrajz, különös tekintettel Magyarországra); e két utóbbi tárgyat, mint a földrajz körébe vágót, hallgathatják a másik szakcsoportbeliek is. A fölveendők közül 20 állami alkalmazottnak személyenként 100 kor. segélyt ad a miniszter. A többieknek is gondoskodik ingyen szállásról: férfiaknak a Pædagogiumban, nőknek a Csalogány-utcában.

Az *elemi népiskolai tanítók* szokásos szüneti tanfolyamai ez idén csak a fővárosban tartatnak, tekintettel arra, hogy a vidéki tanítóképzők gyakorló-iskolai tanítói ide hivattak be a maguk tanfolyamára. Néptanítói tanfolyam kettő lesz férfiaknak a Pædagogiumban és egy lesz a nőknek a Csalogány-utcában. Ugyanitt kapnak lakást és ételmezést. Egy tanfolyamra 60-an vétetnek föl, közülök 40-en ingyen lakásban és ételmezésben s 30 kor. segélyben részesülnek; a többi is kaphat ételmezést 25 koronáért. Fölvétetnek a segélyezett helyekre is bármilyen jellegű iskolánál működő tanítók. A tanfolyamok jun. 26-án kezdődőleg három hétig tartanak.

Tanfolyam a gyenge tehetségűek tanítói számára. Olyan tanítók részére, a kik a gyenge tehetségűek tanításával foglalkozni kívánnak, f. évi július hó 1-én három hétig tartó tanfolyam nyílik Budapesten, melyen az előadásokat Berkes János, a gyengeelméjűek orsz. intézetének igazgatója és dr. Ranschburg Pál ideg orvos tartják. A tanfolyamra okleveles tanítók vétetnek fel 20 korona tandíj fizetés mellett, mely azonban indokolt esetben elengedtetik. A hallgatók sikeres vizsga után bizonyítványt kapnak. Kérvények kellőleg felszerelve, f. é. jún. 25-éig küldendők be Berkes János igazgatóhoz (I. alkotás-u. 53.)

— **Testnevelési mozgalmak.** Hogy a testi nevelés ügye milyen hatalmas arányokat ölt világszerte s mekkora érdeklődést kelt mind a szakferfiak, mind a művelt közönség körében, bizonyoság rá, hogy a közel jövőben két nemzetközi kongresszus szegődik szolgálatába: mindkettőt Belgiumban tartják meg II. Lipót király védnöksége alatt. A nemzetközi olimpiai bizottság részéről kezdeményezett *Congrès international de Sport d'Education physique* Brüsszelben fog tanácskozni június 9—14-ig s rendkívül gazdag tárgysorozata felöleli az iskolai, egyesületi, nép és hadsereg testi nevelésének és egészségügyének minden ágát, az összes sportnemeket, a tanítóképzést, kézi-ügyességet, a társadalmi és erkölcsi kihatásokat stb. A *Comité d'honneur*-ben más előkelőségek mellett a magyar kultuszminiszter nevével is találkozunk. — Az 1900-ban alapított «állandó nemzetközi bizottság» szervezi «az ifjúság testi nevelésügyének két nemzetközi kongresszusát», mely augusztus 28-tól szeptember 1-ig Lüttichben fog működni; ennek programja nagy súlyt vet az iskolai tornára és a testi kultúra tudományos alapjaira, amit a bizottság élén álló egyéniségek: Mosso, Demeny, Fosséprez is igazolnak. Bővebb felvilágosítással szolgál Kemény Ferenc igazgató (VI., Bulyovszky-utca 26.). kf.

★

— **A névmagyarosításról.** Kérdés. Mi a tanár hivatása a névmagyarosítás körül a) a tanulókkal, b) önmagával szemben?

Válasz. Első tekintetre kényes és kényelmetlen kérdés, de egyszerű és természetes, mihelyt bátran szemébe nézünk. Az, hogy a tanulókat s általuk a szülőket idegen hangzású nevük magyarosítására bírjuk, az iskolának egyik nemzeti hivatása és hazafias kötelessége. Ebben tehát, gondolom, mindannyian egyetértünk. A dilemma és ellenmondás ott kezdődik, a hol mi vizet prédikálunk, de bort iszunk; más szóval: buzdítunk a magyarosításra, de önmagunkat kivonjuk alóla. Hogy milyen okból vagy okokból, nem kutatom, mert azokra vagy hasonlókra bármely szülő is hivatkozhatnék. Ha a tanár azzal érvel, hogy ő már idős s hogy (idegen hangzású) neve az irodalomban ismert, azt vetem ellene, hogy életkora a tényen nem változtat s hogy mi sem állja útját annak, hogy új magyar neve is ismertté legyen, ami a külfölddel szemben is fontos, mely minden alkalmat megragad, hogy a nem-magyarország bélyegét süsse reánk. Igaz, tanítóink és tanáraink dicséretes buzgalmat fejtenek ki ebben az irányban is; ismerék egy realiskolai tanárt, aki valóságos lelkesedéssel, hogy ne mondjam: szenvedéllyel apostoloskodik tanítványainak magyaros neve érdekében, amiért ezek az életbe kilépve, bizonyára hálával fognak reá gondolni,

de azért mindkét félnél még mindig sok az idegen, főleg a német -*er* végű név. Hogy a derék *Hofer* neve mégsem díszíti intézetének homlokzatát, annak egyik etikai nehézségét is abban látom, hogy a haza szívében egy kulturalota ormán bajos egy német nevet örökre az ifjúság elé állítani. Mindenképen áll tehát itt is ez a háziszabály: jobb későn mint soha! A névmagyarosításnak legcélszerűbb állomásai az érettségit megelőző idő, majd pedig a tanító- és tanárképzők és az Eötvös-kollégium. A ki itt túlesik rajta, már magyar névvel lép ki az életbe és kezdi meg működését az iskolában. *k/f.*

★

— **A középiskolai reform.** A kolozsvári tanári körben június 1-én Schneller István egyetemi tanár felolvasást tartott s ebben kifejtette nevelési elmélete alapján középiskolai eszményét. Nem bírálta a mai rendszert és nem vitatkozott a ma felszínen lebegő sok panaszszal sem, hanem egységesen felépítette saját tervezetét s utalt arra, hogy ezzel a neveléstudomány mai követelményei is kielégítést nyernek, meg a közönségesen hangoztatott s nem alaptalan kifogások is szervesen megszüntethetők. A kolozsvári tanári kör ugyanekkor elhatározta, hogy évek óta hangoztatott irányának megfelelően, a jövő tanévvel újra kezdődő ülésein ezt a tervezetet rendszeres tárgyalás alá veszi egyrészt a magyar közoktatás története, másfelől pedig a reformnál tekintetbe veendő összes kérdések szempontjából. Ezeket a tárgyalásokat már a nyár folyamán előkészítik. Mivel az egész tanulmány legközelebbi számunkban megjelenik, ez alkalommal csupán erre a híradásra szorítkozunk.

IRODALOM.

Berzeviczy Albert, Beszédek és tanulmányok. Budapest, 1905. Singer és Wolfner kiadása. Két kötet, 481+532 lap.

A szépen kiállított két vaskos kötet a következő öt csoportba foglalva gyűjti össze Berzeviczy beszédeit és tanulmányait: I. Parlamenti beszédek, II. Gyűléseken és ünnepélyeken mondott beszédek, III. Emlékbeszédek, visszaemlékezések, IV. Kisebb alkalmi beszédek, V. Tanulmányok, értekezések. Természetes, hogy még ez a vaskos két kötet sem tartalmazza Berzeviczy valamennyi beszédét. A kiadók előszava szerint: beszédeinek és dolgozatainak csak egy részét adják, a leggondosabb válogatás útján